

یادداشت‌های طبی

استاد علامہ جلال الدین ہمایی

دستویس بہ خط مؤلف موجود در کتابخانہ اشراقیہ ش ۲۰۲۴۳

بہ کوشش: دکتر جلال جلال شکوہی

حسین شادمان دکتر یوسف بیک باباپور

سرشناسه	همانی، جلال‌الدین، ۱۲۷۸ - ۱۲۵۹.
عنوان و نام پدیدآور	یادداشت‌های طبی استاد علامه جلال‌الدین همایی ... به کوشش جلال جلال‌شکوهی، حسین شادمان، یوسف بیگ‌باباپور.
مشخصات نشر	تهران: منشور سمیر: بنیاد شکوهی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۵۶ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۷۵-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	این کتاب عکس از روی نسخه دستنویسته مولف جلال‌الدین همایی است.
موضوع	همانی، جلال‌الدین، ۱۲۷۸ - ۱۲۵۹--سرگذشتنامه
موضوع	پزشکی سنتی--ایران
موضوع	Traditional medicine--Iran
موضوع	داروهای حیوانی
موضوع	Materia medica, Animal
شناسه افزوده	جلال شکوهی، جلال، ۱۳۲۹، گردآورنده
شناسه افزوده	شادمان، حسین، ۱۳۶۸، گردآورنده
شناسه افزوده	بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷، گردآورنده
شناسه افزوده	beigbabapour, Yousef
رده بندی کنگره	RA/۱۳۷/۵۸۵۲ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	۹۵۵/۶۱۰
شماره کتابشناس	۵۵۰۲۳۸۳

یادداشت‌های طبی

استاد علامه جلال‌الدین همایی

به کوشش: به کوشش جلال جلال‌شکوهی، حسین شادمان، یوسف بیگ‌باباپور.

ناشر: منشور سمیر با همکاری بنیاد شکوهی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول- ۹۷

بهای چاپ: ۳۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۷۵-۷

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و پازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

پیشگفتار

فرهنگ و تمدن سکوهند دوره اسلامی، یکی از شاهکارهای هویتی بی‌نظیری است که در طول تاریخ سر، جهان به خود دیده است. داشتن این پدیده شگفت‌انگیز را خداوند متعال از آن ملتی کرده که امروز به ثبت‌بان آن ماییم و بدان فخر می‌ورزیم. تمدن اسلامی با داشتن میراث مکتوب بی‌شمار که در تمام به مانند سجل و شناسنامه هویتی و ملی ماست، ما را از دیگر ملل و اقوام در جهان متمایز ساخته به اصطلاح یک سر و گردن افزون نموده است.

این ادعا زمانی مستدل می‌شود که به میراث به جای مانده از اسلاف و گذشتگان خود بنگریم و کم و کیف آن را با تمدن‌های پیشین به ارزیابی قیاس نهیم. زمانی که هنوز نیوتن‌ها و کپلرها به دنیا نیامده بودند، خواجه نصیرها و ابن سیناها ما دانش اعجاب‌انگیز بشری را تا جایی که در باور بشر آن عصر نمی‌گنجید، چنان بارور کردند که بودند که دانشمندان جهان را و امدار خود ساختند؛ و وقتی می‌بینیم که بیش از ۴۰۰ سال قبل از ابن سینا مهمترین کتاب درسی آموزش پزشکی در دانشگاه‌های معتبر اروپا بود و پس از اختراع ساعت جاب، سومین کتاب چاپی دنیا (۱۵۹۲م.) محسوب می‌شود، و هزاران هزاران تأثیری که دانش جهان از این تمدن بهره‌ها برده و به پیشرفت بشر کمک کرده است.

نسخه‌های خطی، میراث بسیار ارزشمندی است که نشان می‌دهد تمدن ما در گذشته تا کجا رسیده بود و چه تأثیری در ارتقای دانش بشری در جهان داشته است.

مسلمانان بالاخص در علوم و فنون تا قرن‌ها پیشرو بودند؛ آن گاه که پیش از قرون وسطی هنوز اروپا غرق در خرافات دینی و عوام‌زدگی بود، دانشمندان ما رصدخانه و شفاخانه و بیمارستان و دانشگاه می‌ساختند و مسایل و مشکلات روز را با دانش راستین حل و بحث و

فصل می‌کردند؛ و دلیل این مدعا البته همین نسخ خطی موجود هستند که با قیاس جزئی با آثار هم‌روزگارشان در غرب، بر اهل بصیرت کاملاً آشکار خواهد بود.

با این وجود، اکنون وظیفه ما در قبال این گنجینه‌های به میراث مانده از آبا و اجدادمان چیست؟

بهترین پاسخی که می‌توان به این اصل مهم داد، یک اقدام جهادی و عملی در جهت احیای این میراث گرانقدر است. آشنا کردن نسل حاضر با این میراث و انتقال آن به نسل‌های آیند، تحقیق و تفحص در این میراث عظیم و تشویق جامعه دانشگاهی و محققین به پژوهش در این عرصه، شناختن و شناساندن دانشمندان به عنوان الگوی علم و زندگی برای جوانان سرزمین‌مان برگزانیان همایش‌ها و نشست‌هایی در این حوزه جهت تشویق مدرسین و دانشجویان، و بهره‌گیری غیره همه اموراتی هستند که ما را بر آن داشت تا در جهت تحقق این اهداف، اقدام به تأسیس «دبیرخانه تدوین دانشنامه تاریخ پزشکی ایران و اسلام» نماییم.

از آنجایی که دستیابی به این اهداف بزرگ و بنیادین، نیازمند حمایت‌های مادی و معنوی است، به یاری خداوند متعال، بار چو در گزسته، وجود پرچود پزشکی فرهنگ دوست، و دانشمندی فاضل، جناب آقای دکتر جلال شکوهی، باعث بر خیر و برکت شده، ما را یاری فرمودند تا بتوانیم ضمن احداث یک دبیرخانه، با هدف احیای میراث پزشکی دوره اسلامی و همچنین تدوین یک دانشنامه تاریخ پزشکی و طب سنتی که دست کم در ۱۰ جلد خواهد بود، این طرح علمی و فرهنگی را سامان داده، پیش ببریم.

کتاب حاضر تلاشی است برای نشان دادن خواص داروهای حیوانی که در درمان امروز جامعه پزشکی مغفول مانده است. هرچند گردآورندگان این مجموعه ما در صحت و سقم اطلاعات مندرج در آن هیچ نظری ندارند، صرفاً از منظر تاریخ علم بدان می‌نگرند. چرا که با گسترش و پیشرفت دانش پزشکی، بسیاری از این نظریه‌ها یا رد شده‌اند، یا تأیید علمی و از آن دارو ساخته شده است. اما چه بسا هزاران نظریه در داخل کتب خطی هنوز مغفول مانده و جای بحث و تحقیق و آزمایش دارد.

دبیرخانه دائمی تدوین

دانشنامه تاریخ پزشکی ایران و اسلام